

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Käibemaksu tegevuskava – Ühtse ELi käibemaksuala suunas“

(2017/C 088/08)

Raportöör: Dainis Turlais (LV/ADLE), Riia linnavolikogu liige

Viitedokument: Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele käibemaksu tegevuskava kohta „Ühtse ELi käibemaksuala suunas – On aeg otsustada“

COM(2016) 148 *final*

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Sissejuhatus

1. toetab komisjoni algatust esitada tegevuskava, mis näitab teed ettepanekuks ühtse ELi käibemaksuala loomise suunas aastaks 2017;
2. tunnistab, et käibemaksusüsteem on oluline ühtse turu element ja seda tuleks reformida, et muuta see lihtsamaks, õiglasemaks, tõhusamaks ja pettustele vähem haavatavaks, eesmärgiga parandada konkurentsitingimusi ettevõtete vahel, vähendada diskrimineerimist tarbijate seas ning optimeerida maksutulude kogumist;
3. märgib, kui oluline võib kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seisukohast olla ühtse ELi käibemaksuala loomine, kuna mitmes liikmesriigis vastutavad nemad käibemaksuga maksustamise eest ning kuna käibemaksutulu ümberjaotamine on kesksel kohal kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kasuks teostatava finantstasakaalustamise mehhanismide ellurakendamises. Siiski ei kuulu käibemaksust saadavate maksutulude riigisene ümberjaotamine ELi pädevusvaldkonda;
4. juhib tähelepanu sellele, et käibemaks on samuti oluline ELi omavahendite tuluallikas, kuivõrd 2014. aastal moodustas see 17,6 miljardit eurot ehk 12,3 % ELi kogutuludest;
5. toetab ka komisjoni eesmärki võidelda pettuste vastu. Pettuste tohtu hulk näitab praeguse süsteemi nõrkusi ja tähendab liikmesriikide jaoks igal aastal märkimisväärset kaotust tuludes ning ELi jaoks hinnangulist kahju 170 miljardi euro ulatuses aastas. Sellel on negatiivne mõju avaliku sektori, sealhulgas kohalike ja piirkondlike omavalitsuste eelarvetele mõnes liikmesriigis ning nende suutlikkusele osutada kvaliteetseid teenuseid. Sellega seoses kutsub komitee liikmesriike üles koguma ja jagama statistikat piiriüleste käibemaksupettuste kohta;
6. märgib, et käibemaksusüsteemi killustatus ja keerukus tekitavad piiriülese kaubandusega tegelevatele ettevõtjatele suuri nõuete täitmisega kaasnevaid kulusid. Ebaproportsionaalselt suured on need kulud väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks, kellele toetub piirkondade majandus ja tööhõive. Komitee märgib, et samuti peab käibemaksu tegevuskava viima lihtsustamiseni piiriülese kaubandusega tegelevate seaduslike ettevõtjate seisukohalt. Käibemaksusüsteem ei tohi seada takistusi piiriülesele kaubandusele;
7. juhib tähelepanu asjaolule, et erinevad käibemaksueeskirjad ja -määrad mõjutavad eeskätt piirialasid ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate tegevust nendel aladel. Seepärast tuleb hinnata nende ettepanekute territoriaalset mõju, mis võimaldavad käibemaksu määrade kehtestamisel suuremat paindlikkust;
8. märgib, et käibemaksudirektiivis ette nähtud käibemaksu määrade sätete kehtestamise eesmärk on kaitsta ühtset turgu ja ennetada konkurentsimoanutusi. Komitee on seisukohal, et need põhimõtted on olulised ning et kõiki ettepanekuid, millega antakse liikmesriikidele käibemaksu määrade kehtestamisel suurem tegutsemisvabadus, tuleb põhjalikult analüüsida, tuvastamaks nende võimalikku mõju siseturule ja konkurentsile;

9. toetab käibemaksusüsteemi reforme, millega saaks hoogustada digitaalset ja mobiilset majandust, uusi ärimudeleid ja teenusettevõtteid edasise majanduskasvu, konkurentsivõime ja tööhõive alusena; Sellega seoses tervitab komitee komisjoni ettepanekut laiendada elektrooniliste teenuste mõeldud käibemaksu ühtse kontaktpunkti mehhanismi kaupade pakkumisele, võttes aluseks katseprojekti, mille eesmärk on parandada maksuhaldurite ja elektroonilise kaubanduse valdkonnas tegutsevate ettevõtete koostööd;

10. on seisukohal, et liikmesriikide tõhusus maksuhalduse valdkonnas on väga erinev. Maksuasutuste vahel ei ole piisavat koostööd ega vastastikust usaldust. Komitee on seisukohal, et pangad peaksid oletatavate käibemaksupettuste puhul kehtivate andmekaitse-eeskirjade raames maksuametitega piiramatult koostööd tegema;

11. soovib analüüsida liikmesriikide häid tavasid eraldada osa käibemaksutuludest kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele või alternatiivi anda neile maksustamise volitused;

12. nõuab, et käibemaksusüsteemi mis tahes muutmist käsitletavatesse konsultatsioonidesse kaasatakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esindajad riigi tasandil ja Euroopa Regioonide Komitee esindajad Euroopa tasandil, kuna neil otsustel on vahetu mõju inimeste heaolule, ettevõtete konkurentsivõimele ja avaliku sektori tuludele;

Ühtne ELi käibemaksuala

13. nõuab, et analüüsides põhimõtet, mille kohaselt kehtivad piiriüleste tehingute käibemaksu tasumisel samad nõuded kui siseriiklike tehingute puhul, võetaks arvesse selle mõju VKEdele, kui korraga jääb alles mitu käibemaksumäära;

14. jagab seisukohta, et uue süsteemi alus peaks olema sihtriigis maksustamise põhimõte ja ette tuleks näha, et kui kauba müük toimub teises ELi liikmesriigis asuvale kliendile, tuleks käibemaks määrata vastavalt lähteriigi seadustele ja sihtriigis kohaldatavale määrale ning maksu määranud riigis kogutav käibemaksutulu tuleks kanda üle pädevale haldusasutusele tarbimisriigis;

15. toetab kavatsust kanda hoolt selle eest, et ühtsel turul tegutsevad ettevõtted saaksid lahendada kõik käibemaksuga seotud küsimused oma päritoluriigi pädevas haldusasutuses ega peaks end registreerima käibemaksukohuslasena, esitama käibedeklaratsiooni ega tegema makseid kõigis neis ELi liikmesriikides, kus nad tegutsevad. Need lihtsustused ei tohi seada ohtu käibemaksu laekumist ega mõjutada liikmesriikide maksusuveräänsust;

16. on seisukohal, et komisjoni kava on kaugleulatuv ja selle kohaldamine nõuab aega. Seepärast toetab komitee järkjärgulise rakendamise põhimõtet;

17. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma meetmeid maksutõhususe suurendamiseks ja pettuste vastu võitlemiseks, et vähendada liikmesriikide käibemaksu alalaekumist. Need meetmed võivad anda märkimisväärse panuse jõupingutustesse suurendada usaldust maksuasutuste vastu ja edendada nendevahelist tõhusat koostööd, mis on uue süsteemi sujuvaks toimimiseks vältimatult vajalik. Komitee rõhutab, et uute aruandlus- ja auditeerimisvahendite kehtestamine ei tohi ettevõtjatele, eeskätt VKEdele kaasa tuua liigset koormust;

18. kutsub liikmesriike üles tegema konkreetseid otsuseid käibemaksueeskirjade kohta Euroopa Liidus, eeskätt selleks, et kõrvaldada liikmesriikidevahelised erinevused seoses eri riikidele antud eranditega käibemaksu direktiivist ja edendada nende kasutamist kõikides liikmesriikides;

19. märgib, et komisjon peab maksuhalduse suutlikkuse suurendamist käsitlevates ettepanekutes võtma arvesse riikide ja/või piirkondade halduspädevust;

20. innustab tõhusamalt rakendama IT-vahendeid, kasutades ära kõiki kättesaadavaid elektroonilisi andmed, et võidelda pettuste vastu, tagades samas isikuandmete kaitset;

21. pidades silmas mitmes riigis kehtestatud käibemaksu pöördmaksustamise ja jagatud maksmise süsteeme, ⁽¹⁾ rõhutab komitee vajadust suurendada üksikisikute – kes on ühed olulisemad käibemaksu maksjad – usaldust selle vastu, et makstud käibemaks jõuab tõepoolest riigi, piirkonna või kohaliku tasandi eelarvesse. Komitee soovib uurida võimalust kehtestada vabatahtlik elektrooniline maksesüsteem, mille kaudu kantakse inimeste ostudelt võetav käibemaks üle pädeva asutuse eelarvesse ja käibemaksuta ostusumma müüja arvele nagu senini;

Käibemaksumäärad

22. rõhutab, et puuduvad piisavad tõendid selle kohta, et avaliku sektori asutuste teatud tüüpi tegevuste, omavalitsustevahelise koostöö alase tegevuse või avalikke huvisid teenivate tegevuste vabastamine käibemaksust põhjustaks konkurentsimoonusi. Avalik-õiguslike üksuste käibemaksukohustuse kohaldamata jätmine põhineb objektiivsetel ja ELi tasandil ühtlustatud kriteeriumidel ega ole jätud liikmesriikide otsustada;

23. soovib kohalike ja piirkondlike huvide arvestamist mõjuhinnaangus, mille komisjon eeldatavasti 2017. aastal avaldab; sellega seoses tuleks kohalike ja piirkondlike omavalitsustega konsulteerides selgitada mõistet „(oluline) konkurentsimoonus“;

24. peab hädavajalikuks, et kõigile liikmesriikidele antaks võimalus kohaldada ükskõik millise liikmesriigi poolt seni loodud erandeid;

25. kutsub üles vähendama koolihoonetele kohaldatavat käibemaksumäära 6 %-le;

26. rõhutab, et praegune vähendatud maksumäärade loetelu on äärmiselt läbipaistmatu ega järgi selgelt määratletud loogikat. Seepärast avaldab komitee kahetsust asjaolu üle, et komisjon ei ole teostanud seni võimaldatud vähendatud maksumäärade ammendavat ja läbipaistvat läbivaatamist. Komitee on seisukohal, et vähendatud käibemaksumäärade loetelu tuleb läbi vaadata, võttes arvesse tehnoloogilisi, majanduslikke ja muid suundumusi ning moonutusi, mis on tekkinud sarnastele kaupadele ja teenustele kehtivate erinevate käibemaksumäärade tõttu. See läbivaatamine peaks võimalust mööda andma tulemuseks ühtlustamise, et vältida siseturul konkurentsimoonusi VKEde jaoks;

27. on lisaks seisukohal, et üldist huvi pakkuvaid tegevusi teostavatel üksustel võib olla suurem majanduslik huvi käibemaksu tagantjärele mahaarvamise kui eelneva maksukohustusest vabastamise vastu;

28. on seisukohal, et esimese variandiga (kaupade ja teenuste, millele võib kohaldada vähendatud käibemaksumäärasid, loetelu laiendamine ja korrapärase läbivaatamine) kaasnevad väiksemad riskid kui teise variandiga (kaupade ja teenuste, millele võib kohaldada vähendatud käibemaksumäärasid, loetelust loobumine);

29. on arvamusel, et liikmesriikidele käibemaksumäärade kehtestamisel suurema tegutsemisvabaduse andmine suurendab vältimatult erinevusi nende vahel, mis võib moonutada ühtset turgu ja tekitada kulusid ettevõtjatele, eeskätt VKEdele. Komitee märgib, et komisjon peaks põhjalikult analüüsima, kuidas tema ettepanekud mõjutavad ettevõtjate konkurentsivõimet ja halduskoormust ning millised territoriaalsed mõjud võivad avalduda eeskätt piirialadel;

30. märgib, et teatistes mainitakse ka muid kulusid ja puudusi, mis on seotud maksumäärade vähendamise pädevuse üleandmisega liikmesriikidele, eelkõige ohtu, et käibemaksutulu väheneb ja käibemaksusüsteem muutub keerukamaks, mis tekitab ettevõtjate jaoks lisakulusid ja õiguslikku ebakindlust. Komitee arvates tuleks neid riske põhjalikult analüüsida;

31. toetab kooskõlas oma arvamusega toidujäätmete kohta (juuni 2016) ettepanekut võimaldada suurtel jaemüüjatel müümata toiduainete annetustelt käibemaks maha arvata;

⁽¹⁾ Näiteks on komisjon kiitnud heaks Itaalia taotluse luua käibemaksukohuslastest avaliku sektori asutustele käibemaksu jagatud maksmise süsteem. Kui avaliku sektori asutused tasuvad kaupade või teenuste eest arveid, siis läheb osa käibemaksust otse riigikassasse. See süsteem kehtib 1. jaanuarist 2015 kuni 31. detsembrini 2017, mil on kavas minna täielikult üle avaliku sektori elektroonilisele arveldusele. Teatud hinnangutel kaotas Itaalia avaliku sektori käibemaksu tasumise raames aastas 900 miljonit eurot.

E-kaubandus

32. juhib tähelepanu sellele, et keerulised, liikmesriigiti erinevad käibemaksueeskirjad on üks peamisi elektroonilise kaubanduse takistusi. Komitee tunnustab, et käibemaksusüsteemi tuleb lihtsustada ja vähendada VKEdele tekkivaid eeskirjade täitmise kulusid, eeskätt kõrvaldades tingimused, mis on Euroopa Liidus asuvate ettevõtete jaoks vähem soodsad kui kolmandate riikide tarnijate jaoks;

33. toetab ühtse kontaktpunkti mehhanismi laiendamist materiaalsetele kaupadele ja käibemaksukünnise kehtestamist idufirmadele ja mikroettevõtjatele või selle künnise tõstmist;

34. tervitab ettepanekut kaotada käibemaksuvabastus, mis kehtib kolmandatest riikidest imporditavatele väikesaadetistele, ja kehtestada kontrollid piiriüleste ettevõtete ühtse auditeerimise teel, kuna Euroopa VKEd on praegu kolmandate riikide ettevõtetega võrreldes ebasoodsas konkurentsiolukorras;

VKEde käibemaksupakett

35. juhib tähelepanu sellele, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste majandusareng tugineb VKEdele, kelle jaoks on käibemaksunõuete täitmisega seotud kulud ebaproportsionaalsamad kui suurte ettevõtjate jaoks, mistõttu peavad VKEd tegutsema ebasoodsates konkurentsitingimustes;

36. juhib tähelepanu sellele, et paljudes liikmesriikides on võetud ilmselt ettevõtluskeskkonna parandamiseks meetmeid uute ettevõtjate käibemaksukohuslasena registreerimise lihtsustamiseks, mis aga toob sageli kaasa ettevõtete petturliku loomise (karussellpettus);

37. juhib tähelepanu sellele, et seaduslikult tegutsevate ettevõtjate tegevuse kontrollimise eest peaksid vastutuse võtma ajaomased riigiasutused (sh maksuametid). Seda vastutust ei tohi delegerida vastaspooltele, st teistele ettevõtjatele, nagu Euroopa Kohus on käibemaksu puudutavates kohtuasjades korduvalt sedastanud;

38. rõhutab, et komisjon peab 2017. aastaks kavandatud VKEde käibemaksupaketis ette nägema lihtsustamise meetmed.

Brüssel, 12. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA